

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/243/2018
Identifikačné číslo spisu:	1415204361
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1415204361.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ A. B. a 2/ M. O., oboch trvale bytom v B., X. XXX, proti žalovanému P. X., trvale bytom v B., F. XX/XX, zastúpenému JUDr. Miroslavom Ivanovičom, advokátom v Bratislave, Grösslingova 45, o vypratanie bytu, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 40C/222/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. júna 2018 sp. zn. 6Co/131/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. júna 2018 sp. zn. 6Co/131/2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. novembra 2017 č. k. 40C/222/2015-152 uložil žalovanému povinnosť vypratať nehnuteľnosť - byt č. 43 nachádzajúci sa na 5. poschodí bytového domu so súpisným číslom 3108 na O. XX v B., postaveného na parcele č. 3651/108, nachádzajúceho sa v katastrálnom území A. V., evidovaného na LV č. XXXX (ďalej tiež len „sporný byt“) a odovzdať ho žalobkyniam do 60 dní od právoplatnosti rozsudku; vyslovil tiež, že žalobkyne majú spoločne a nerozdielne voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Tento rozsudok odôvodnil (pokiaľ šlo o vec samu) právne ustanoveniami § 123, § 126 ods. 1, § 685 ods. 1 a § 710 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“). Vecne mal za preukázané uzavretie právnym predchodcom žalobkýň X. B. (ako prenajímateľom) a žalovaným (ako nájomcom) písomnej zmluvy o nájme sporného bytu z 10. februára 2010 s dojednaním nájmu na dobu určitú od 15. februára 2010 do 15. februára 2011, na jej základe však podľa neho platne nájomný vzťah nevznikol, nakoľko právny predchodca žalobkýň sa stal vlastníkom sporného bytu až 30. septembra 2010, v skoršom čase nebol oprávnený uzatvoriť nájomnú zmluvu a žaloba tak bola dôvodná už z tohto dôvodu. Rovnako by to podľa súdu prvej inštancie bolo aj v prípade uzatvorenia platnej nájomnej zmluvy, pretože vtedy by za platne dojednané šlo považovať nanajvýš predĺženie doby nájmu do 15. augusta 2011, ku ktorému došlo Dodatkom č. 1 k zmluve o nájme a v rámci ktorého bolo i dojednanie o automatickom predĺžovaní nájomného vzťahu, to však s odkazmi na niektoré (v odôvodnení konkretizované) rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej tiež len „NS ČR“) nebolo možné, podobne ako s odkazmi na iné rozsudky

NS ČR a okolnosti prípadu v prejednávanej veci nešlo usudzovať na konkudentné uzavretie nájomnej zmluvy. Napokon aj keby nemal platiť ostatný uvedený záver, žaloba by bola dôvodná pre ukončenie nájomného vzťahu výpoveďou zo strany právneho predchodcu žalobkýň 10. septembra 2013, ktorá mala všetky zákonom predpísané náležitosti a žalovanému bola doručená uložením na pošte 30. deň rovnakého mesiaca i roka (hoci si ju nevyzdvihol, došlo k náhradnému doručeniu v zmysle § 46 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, t. j. zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších doplnení - ďalej tiež len „O. s. p.“ - na ktorý odkazuje i § 710 ods. 3 O. z.), argumentoval tiež súd prvej inštancie.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len nižšie súdy“) rozsudkom z 13. júna 2018 sp. zn. 6Co/131/2018 na odvolanie žalovaného napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z., a dnes už i zákona č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) potvrdil a obom žalobkyniam priznal spoločne a nerozdielne proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Dospel k záveru o nedôvodnosti odvolania, keď napriek akceptovaniu záveru o neplatnom dojednaní nájmu písomnou zmluvou z 10. februára 2010 sa nestotožnil s ďalším záverom súdu prvej inštancie o neuzavretí (právnym predchodcom žalobkýň a žalovaným) nájomnej zmluvy konkludentne, majúť za to, že sa tak stalo hneď po získaní sporného bytu X. B. do vlastníctva, takto uzavretá nájomná zmluva obsahovala všetky podstatné náležitosti v zmysle § 686 ods. 1 vety prvej O. z. a nevyžaduje písomnú formu, pričom v občianskoprávných vzťahoch treba rešpektovať vôľu účastníkov a preferovať ju pred záverom o neplatnosti úkonu. Aj on (odvolací súd) však mal za preukázanú výpoveď prenajímateľa z nájmu, ktorej platnosť by šlo skúmať len na základe osobitnej žaloby nájomcu a tej tu nebolo, za deň doručenia výpovede žalovanému bolo treba považovať 25. september 2013 (deň vrátenia neprevzatej zásielky odosielateľovi), nájomný vzťah preto zanikol dňom 31. decembra 2013 a odo dňa po ňom nasledujúceho žalovaný užíval sporný byt bez právneho dôvodu.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s návrhom na zrušenie rozsudkov oboch nižších súdov a vrátenie veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. a za právnu otázku významnú pre rozhodnutie a riešenie odvolacím súdom v prejednávanej veci za pomoci odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (reprezentovanej rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ - sp. zn. 1 Cdo 43/2006, 2 Cdo 33/2005 a nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky - ďalej tiež len „ústavný súd“ - z 9. apríla 2009 č. k. IV ÚS 379/08-82) považoval otázku, či na platné náhradné doručenie poštou doručovanej zásielky (tu výpovede z nájmu bytu) možno usúdiť aj v prípade nesprávnej identifikácie adresáta (ku ktorej došlo aj v tejto veci pre uvedenie chybnej podoby priezviska dovolateľa „X.A.T.“ namiesto „X.J.T.“) a následnej nedoručiteľnosti zásielky pre neznámosť adresáta, pre ktoré k uplatneniu fikcie doručenia dôjsť nemohlo. Okrem toho namietal celým radom prevažne skutkových okolností, pre ktoré podľa jeho názoru závery nižších súdov nejde akceptovať.

4. Žalobkyne dovolací návrh nepodali.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu, v neprospech ktorej bolo vydané napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (ako primárny predmet prieskumu v dovolacom konaní) i ním potvrdené a jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie vydané (predmet sekundárny, § 424 C. s. p. v spojení s § 449 rovnakého zákona) a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba považovať za prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod predstavovaný nesprávnym právnym posúdením veci (§ 421 C. s. p.) a v jeho rámci namietal, že je tu daný dôvod prípustnosti dovolania (a inak aj jeho dôvodnosti) spočívajúci v tom, že tu ide o prípad potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.). Otázka, za splnenia akých

podmienok možno usúdiť na tzv. náhradné doručenie písomnosti, má potom nepochybne charakter otázky právnej a význam tu nemá, že parametre jej korektného riešenia sú upravované predpisom procesného práva (nakoľko podľa už relatívne stabilnej judikatúry dovolacieho súdu môžu byť otázkami v zmysle návetia § 421 ods. 1 C. s. p. otázky hmotnoprávne i procesnoprávne). Dovolateľovi pritom bolo treba dať za pravdu v tom, čo bolo z pohľadu úspechu jeho dovolania to podstatné a síce, že pri riešení dovolaním nastolenej otázky sa odvolací súd (a inak pred ním ani súd prvej inštancie) nedržal mantinelov (hraníc), ktoré vo vzťahu k jej objektívne uspokojivému zodpovedaniu vo svojej rozhodovacej praxi vytýčil najvyšší súd.

7. Už v rozsudku z 25. mája 2006 sp. zn. 1 Cdo 43/2006 totiž najvyšší súd sformuloval záver, podľa ktorého zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia (v prípade ktorého nemá pre prejednávajúcu vec význam, že ním v intenciách skôr dovolacím súdom posudzovaného prípadu bol § 47 O. s. p. upravujúci doručovanie do vlastných rúk a nie § 46 rovnakého zákona, upravujúci tzv. obyčajné doručovanie) vychádza z toho, že adresát sa v dobe doručenia (t. j. v konkrétny deň) skutočne zdržuje v mieste doručenia a má tak možnosť si doručovanú zásielku bezprostredne po náhradnom doručení prevziať, či vyzdvihnúť; že pri doručovaní súdu poštou sa miesto, deň a spôsob doručenia preukazuje doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielajúcemu súdu a príslušnou poštou vystavená doručienka zachytávajúca postup pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O. s. p., osvedčuje pravdivosť toho, čo je v nej uvedené, ak nie je preukázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručienke uvedené. Pokiaľ doručienka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka, ktorému bolo doručované poštou, navrhnúť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval z dôvodu, že účastník konania nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je osvedčené. Preto záver súdu o účinnom náhradnom doručení bude možný len vtedy, ak bude zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval.

8. Prakticky totožné závery vyslovil najvyšší súd aj v rozsudku z 30. júna 2005 sp. zn. 2 Cdo 33/2005 a ústavný súd v náleze z 9. apríla 2009, pričom logickým (a zjavne preto vo všetkých už spomínaných rozhodnutiach len implicitne vyjadreným) predpokladom záverov reprodukováných v bode 7. zhora i záveru z rozsudku vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 33/2005 (formulovaného tak, že zásielka súdu, doručovaná účastníkom konania poštou, sa považuje za doručenie uplynutím tretieho dňa od jej uloženia pri dodržaní postupu predpokladaného v § 47 ods. 2 O. s. p. len vtedy, ak sa adresát zásielky v čase plynutia trojdňovej úložnej lehoty v mieste doručovania zdržiaval a zároveň mal reálnu možnosť si písomnosť v tejto lehote vyzdvihnúť, je to, že zásielka s doručenkou majúcou preukázať fyzické doručenie alebo alternatívu k nemu v podobe doručenia náhradného obsahuje správne údaje o adresátovi (keďže len v takom prípade sa môže uplatniť prezumpcia pravdivosti údajov na doručienke vrátane charakteru doručienky ako preukazu doručenia práve tomu, u koho tak odosielateľ zamýšľal urobiť).

9. Ak potom z obsahu fotokópií doručienky i podacieho lístka na č. l. 122 spisu nemôže byť žiadnej pochybnosti o opodstatnenosti tej námietky žalovaného, že v oboch takýchto listinách bolo (z dôvodu dovolaciemu súdu neznámeho, vzhľadom na už uvedené však aj právne bezvýznamného) uvedené jeho nesprávne priezvisko (porovnaj argumentáciu z dovolania vyššie) a podľa všetkého i takáto chyba mohla byť dôvodom opatrenia zásielky príslušnou poštou pred jej vrátením odosielateľovi poznámkou „adresát je neznámy“ (č. l. 122 p. v.).

10. Za opísanej situácie ale na platné doručenie výpovede z nájmu sporného bytu žalovanému usúdiť nešlo, čo rovnako platilo aj u následných záverov odvolacieho súdu o uplynutí výpovednej lehoty, márnom uplynutí lehoty na podanie žaloby o neplatnosť výpovede a (do tretice) o 1. januári 2014 ako dňa, od ktorého sa malo datovať užívanie žalovaným sporného bytu bez právneho dôvodu. Nakoľko všetky tieto závery boli dôsledkom nech aj nevedomého odklonu odvolacieho súdu pri riešení dovolaním nastolenej otázky od vyššie uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu, akceptovaných aj súdom ústavným a reprezentujúcich vo vzťahu k posudzovanému problému ustálenú judikatúru dovolacieho súdu, bolo

treba mať za to, že dovolateľ opodstatnene namietal existenciu ním uplatneného dovolacieho dôvodu aj dôvodu prípustnosti dovolania, na ktorý sa dovolaním poukazovalo.

11. Dovolaciemu súdu za takéhoto stavu vecí tak ani neostávalo iné, než podľa § 449 ods. 1, § 439 písm. a/ a § 450 C. s. p. rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto jeho uznesenia. Na zrušenie aj rozsudku súdu prvej inštancie podľa neho dôvod nebol, keď súd prvej inštancie vo svojej argumentácii skončenie nájmu výpoveďou prenajímateľa použil len ako tretí dôvod v poradí (takpovediac druhý záložný), bol to ale práve odvolací súd, ktorý nestotožnením sa s tou časťou argumentácie súdu prvej inštancie, podľa ktorej medzi právnym predchodcom žalobkyní a žalovaným nevznikol nájomný vzťah konkludentne, urobil z doplnkového dôvodu pre vyhovieť žalobe dôvod ťažiskový, avšak bez toho, aby mal uspokojivo a najmä v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu zodpovedanú otázku, či aj v danom prípade možno bezpečne usúdiť na účinky doručenia prejavu vôle prenajímateľa s obligatórnou písomnou formou (§ 710 ods. 1 O. z.) druhej strane nájomného vzťahu.

12. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.